

Paul t' Sas

Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galeries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk? Paul t'Sas (55, gehuwd, geen kinderen; advocaat te Breda) heeft drie schilderijen van Vermeer nageschilderd.

Jan Pieter Nepveu
journalist

De Briefschrijvende vrouw, hier nageschilderd door Paul t'Sas, is typerend voor de stijl van Johannes Vermeer (Delft, 1632-1675): Het diffuse licht dat door een venster valt, het intieme tafereel van een vrouw die zich aan haar alledaagse bezigheden wijdt, het is een geliefd thema van Vermeer.

‘Een penseelstreek kun je maar één keer hetzelfde zetten’

“ Ik was indertijd erg onder de indruk van de Vermeertentoonstelling in het Mauritshuis in Den Haag, en heb de bekende poster gekocht van het Melkmeisje. Ik was net begonnen met het schilderen van stillevens, potjes en tinnen vaasjes en dacht: als ik een vaas kan schilderen dan kan ik ook een plaat naschilderen. Sindsdien heb ik drie schilderijen van Vermeer gekopieerd: Melkmeisje, Briefschrijvende vrouw en Gezicht op Delft, exact en op ware grootte.

De mooiste Vermeer vind ik Gezicht op Delft, dat heb ik in mijn kantoor opgehangen. Mijn werkkamer is ook een beetje mijn woonkamer. Er komen alleen cliënten die ik beter ken, andere ontvang ik in de bibliotheek. Als iemand belangstelling heeft, merk ik dat meteen. Maar veel mensen zien het niet eens.

Ik heb er vierhonderd uur in zitten, ongeveer drieënhalf jaar. Het zal me meer tijd gekost hebben dan Vermeer zelf, ik ben geen kunstenaar en moet iets nadoen wat hij zo uit de eerste hand schilderde. Het gaat mij om het leren schilderen: je ziet hoe een andere schilder iets doet, leert omgaan met de verf, kleuren mengen, lijnen maken...

Bekenden, vrienden en familie snappen niet dat ik hier het geduld voor heb, want ik ben een vrij ongeduldig persoon. Maar het heeft niks met geduld te maken. Ik wil schilderen, en of ik nou veertig schilderijtjes maak van ieder tien uur, of één schilderij, het gaat mij erom dat ik schilder.

Het schilderij is door mij gemaakt naar een foto uit het Mauritshuis, die ik door een professioneel reproductiebedrijf heb laten vergroten. Door meer foto's te bekijken en nog eens naar het Mauritshuis te gaan, zie je bepaalde dingen heel goed. Ik doe het gewoon na. Soms zit je heel dichtbij details te schilderen zonder te weten wat het is.

Maar in het grote geheel, als je van een afstand kijkt, dan zie je bijvoorbeeld dat het allemaal dakjes en schoorsteentjes zijn.

Ik schilder thuis, ik heb boven een kamer ingericht waar alles permanent klaar staat. Eigenlijk schilder ik alleen op zaterdagmiddag. Soms ook wel op zondagmorgen, en als het lang licht is ook wel eens 's avonds. Zelfs als je niet schildert, ben je er toch mee bezig. Het werk staat op de ezel, en elke avond voor ik naar bed ga kijk ik er even naar. Als ik 's nachts niet kan slapen, ga ik er naartoe en geniet van wat er allemaal in zit. Als ik een nieuw stukje schilder, bijvoorbeeld een torentje of een vlaggetje, dan is dat heel intensief. Dan ben ik daar de hele week in gedachten mee bezig en zet ik er soms uiteindelijk nog een heel klein puntje bij.

Het is zo leuk om te doen! Het is een volledige ontspanning. Je begint 's middags om twee uur, zet er lekker zachtjes een muziekje bij aan, denkt aan helemaal niks, en dan is het ineens halfvijf.

KOPIËREN EN VERVALSEN

Meestervervalser Han van Meegeren wilde arrogante kunstcritici een lesje leren, maar besloot zijn bedrog te blijven verzwijgen toen bleek dat er met Vermeers veel geld was te verdienen. Na de Tweede Wereldoorlog werd hij beschuldigd van collaboratie – een ‘Vermeer’ die opdook in de kunstcollectie van Göring wekte argwaan. Zijn verdediging dat hij het doek zelf gemáákt had, in eerste instantie ook. In gevangenschap schilderde hij nog eenmaal een kopie van Vermeer, op bevel, als bewijs van zijn kunnen. Uiteindelijk werd hij veroordeeld voor vervalsing, en niet voor collaboratie.

Vandaag de dag heeft het Rijksmuseum vijf echte Van Meegerens in de collectie.

'Het gaat mij om het leren schilderen: je ziet hoe een andere schilder iets doet, leert omgaan met de verf, kleuren mengen, lijnen maken...'

Op Gezicht op Delft raak ik nooit uitgekeken. Het is niet zomaar een topografische afbeelding van een stad: het is een uiting van kunst. Als ik de zaal in het Mauritshuis binnenkom en ik zie het origineel hangen, dan voel ik een schok, een sensatie. Vermeer heeft, zoals hij altijd doet, een dramatisch moment vastgelegd. Er is een storm voorbij, er is nog wel de zware lucht. De zon is er net, maar als je even wacht is hij weer weg. Je ziet het gebeuren. Ik hoop dat dat ook tot uiting komt in mijn schildering.

Mijn vrouw heeft het Mauritshuis eens gevraagd of we mijn werk een keer naast het origineel mochten hangen. Want ik was razend benieuwd of de kleuren klopten. Maar het mocht niet, ook niet na vijven. Ze zeiden: meneer als u eens wist hoeveel mensen dat willen. Als we daar aan moeten beginnen...

Een schildering kun je nooit exact namaken, dat bestaat niet. Een penseelstreek kun je maar één keer hetzelfde zetten. Een schildering leeft. Het is pasteus, zodat de verf zelf schaduwen geeft. Mijn kopie onderscheidt zich in elke stip en penseelstreek van het

origineel, en is daarom toch uniek. Maar ik weet zeker dat als je in het Mauritshuis het origineel vervangt, geen bezoeker, behoudens een echte kenner, zal zeggen dat het niet dezelfde is.

Door zelf te gaan schilderen ben ik schilderijen in het algemeen meer gaan waarderen. Ik herken nu beter de kwaliteit van wat men toont. Ik zie dat er ook een heleboel rommel wordt geproduceerd, maar met name zie ik beter wanneer iemand een echt mooi meesterstuk heeft gemaakt. ”